

2.3. Резултати от икономическите сметки за селското стопанство

Стойност на селскостопанската продукция

Стойността на brutната продукция от отрасъл "Селско стопанство" за 2004 г. по текущи цени възлиза на 7 105,6 млн.лв. (Приложения 1, 4) Тя се формира от стойността на :

- продукцията от растениевъдството - 3 679,3 млн.лв.;
- продукцията от животновъдството – 2 228,7 млн.лв.;
- продукцията на селскостопански услуги – 388,1 млн.лв.;
- продукцията от неотделими второстепенни дейности – 809,5 млн.лв.

Брутната продукция от отрасъл "Селско стопанство" по текущи цени нараства спрямо 2003 г. с 431,2 млн.лв, или с 6 %. Този растеж е резултат от увеличението на стойността на растениевъдната продукция (с 9%), на животинската продукция (със 7 %) и на селскостопанските услуги – с 18 %. Известно отрицателно влияние при формирането на общия резултат за отрасъла оказва спадът с 67 млн. лв. (8 %) при неселскостопанските неотделими второстепенни дейности. За сравнение, през 2003 г. се наблюдава намаление на стойността на brutната продукция спрямо предходната година при всички изброени подсектори.

През 2004 г. делът на отделните сектори в структурата на стойността на brutната продукция от отрасъл "Селско стопанство" е сходен с този през предходната година и е следният:

- растениевъдна продукция - 51,8 %,
- животновъдна продукция –31,4 %,
- селскостопанските услуги – 5,4 %
- неселскостопански неотделими второстепенни дейности – 11,4 %.

Най-голямо значение за формиране на brutната производствена стойност в растениевъдството през 2004 г. имат:

- зърнените култури – 1 302,9 млн.лв., (18,3 % от стойността на brutната продукция от отрасъл "Селско стопанство") ;
- зеленчуците – 1 020,7 млн. лв., (14,4 % от стойността на brutната продукция от отрасъл "Селско стопанство")
- техническите култури – 602,7 млн.лв. (8,5 % от стойността на brutната продукция от отрасъл "Селско стопанство").

В сравнение с всички продукти на отрасъла групите на зърнените и техническите култури регистрират и най-висок растеж на стойността на продукцията спрямо предходната година - съответно 37 % и 29 % (конкретно при меката пшеница нарастването е с 54 %, при царевичата за зърно – с 49 %, при слънчогледа – с 44 % - вж. Приложение 4). Тези резултати са следствие от чувствителното нарастване на производството на най-важните зърнени и технически култури през 2004 г., макар че увеличеното предлагане при зърнените култури води до снижение на изкупните им цени под нивото на цените за предходната година. При зеленчуците се наблюдава обратната тенденция. Брутната производствена стойност през 2004 г. намалява с 9 % спрямо предходната година. Това е резултат от снижението на производството при почти всички култури от тази подгрупа, което не може да бъде компенсирано от нарастването на изкупните им цени .

Положителното развитие на сектор растениевъдството през 2004 г. създава благоприятни предпоставки за развитието на сектор животновъдство. Най-висок растеж се наблюдава при brutната производствена стойност на продуктите от животновъдството – с 13 %, което е следствие както от увеличеното производство на мляко при всички видове животни, така и от увеличението на изкупните му цени. Растеж се наблюдава и при стойността на продукцията от овцевъдството, козевъдството и свиневъдството. При овцевъдството растежът е следствие от паралелното увеличение на производството и на изкупните цени. За производствената стойност, създадена от козевъдството и свиневъдството, при които се наблюдава известно намаление на производството, ръстът е следствие от постигането на по-високи изкупни цени

на животните. Наблагаприятна е тенденцията на развитие за говедовъдството, чийто дял в брутната производствена стойност на животновъдния отрасъл намалява като резултат същевременно от намалението на продукцията и на незначителното увеличение на изкупните цени на животните през годината. През 2004 г. в животновъдството най-голямо значение за формиране на брутната производствена стойност имат:

- производството на мляко - 673,1 млн.лв, с дял от 9,5 % от стойността на брутната продукция от отрасъл "Селско стопанство";
- овцевъдството и козевъдството – 337,1 млн.лв., с дял от 4,7 % от стойността на брутната продукция от отрасъл "Селско стопанство"
- птицевъдството – 331,9 млн.лв., с дял от 4,7 % от стойността на брутната продукция от отрасъл "Селско стопанство"
- свиневъдството – 323,2 млн.лв., с дял от 4,5 % от стойността на брутната продукция от отрасъл "Селско стопанство"
- производството на яйца – 223,2 млн. лв., с дял от 3,1 от стойността на брутната продукция от отрасъл "Селско стопанство".

Обект на продажба през 2004 г. е била брутна продукция от отрасъла на стойност 4 215 млн. лв. (59,3 % от общата), в т. ч. :

- 3706,6 млн.лв. са реализирани извън отрасъла,
- 308,7 млн. лв. са продажбите в рамките на отрасъла между селскостопански предприятия, главно растениевъдна продукция.

Реализираната на пазара растениевъдна продукция е на стойност 1 933,0 млн. лв. (27,2 % от брутната продукция), реализираната животновъдна продукция е на стойност 1 084,4 млн. лв. (15,3 % от брутната продукция). В стопанствата е създадена преработена селскостопанска продукция (като неотделими неселскостопански второстепенни дейности¹), предназначена за пазара, на стойност 809,5 млн. лв. (11,4 % от брутната продукция).

Делът на продукцията, която е обект на консумация от самите селскостопански единици, е 16,6 % от стойността на брутната продукция, или 1 181,0 млн. лв., както следва:

- растениевъдна продукция за 411,0 млн. лв., основно зеленчуци и плодове;
- животновъдна продукция за 770,0 млн. лв. или 34,5 % от създадената от подотрасъл "Животновъдство" стойност.

Високият дял на самопотреблението в подотрасъл "Животновъдство" е резултат от относително големия дял на производствените структури - дребни стопанства и домакинства, отглеждащи малък брой животни и произвеждащи главно за собствена консумация. През 2004 г. стопанствата са потребили с производствена цел 11,2 % от брутна продукция (798,1 млн. лв.) – основно за семена, посадъчен материал и фуражи.

Производството на стоки – основен капитал за собствена сметка (дълготрайни активи) е в размер на 187,6 млн. лв. – главно продуктивни животни.

Стойността на крайната продукция² от отрасъл "Селско стопанство" през 2004 г. по текущи цени възлиза общо на 6 765,7 млн.лв. и има следната структура:

---

¹ Дейност преработка на продукти, която се счита за неотделими неселскостопански второстепенни дейности на селскостопанските единици, тясно свързани със селскостопанското производство , за което данните за продукцията, междинното потребление, компенсацията на наетите лица, обем работна сила и брутното образуване на основен капитал не могат да бъдат отделени от основната селскостопанска дейност по време на статистическото наблюдение

² **Крайната продукция** е създадената продукция, изчистена от **вътрешни обороти*** и загуби.

* **Вътрешни обороти** са произведените и употребени в същата единица в рамките на същия отчетен период продукти като семена, мляко за подхранване на малки теленца, мед за подхранване на пчели, яйца, заложи за люпене и др.

- продукция от растениевъдството – 3 443,1 млн.лв. – 50,9 %;
- продукция от животновъдството – 2125,0 млн.лв. – 31,4 %;
- селскостопански услуги – 388,1 млн.лв. – 5,7%;
- продукция от неотделими второстепенни дейности – 809,5 млн.лв. – 12%.

Спрямо 2003 г. крайната продукция от отрасъл “Селско стопанство” по текущи цени нараства с 6 %. Тенденциите в изменението на крайната продукция следват тенденциите в изменението на брутната продукция.

Междинно потребление

Данните за междинното потребление дават представа за стойността на всички стоки и услуги, които са преработвани или използвани изцяло по време на производствения процес, с изключение на дълготрайните активи (вж. Приложения 2 и 3).

През 2004 г. междинното потребление, необходимо за създаването на брутната продукция в отрасъла е на стойност 4 002,3 млн.лв. и бележи увеличение спрямо предходната година с 9%. Темпът на нарастване на стойността на междинното потребление е по-висок от темпът на нарастване на стойността на продукцията. По-големият обем продукция е реализиран с потреблението на по-голям обем стоки и услуги – междинно потребление, но основно значение за изпреварващото му нарастване има увеличението на цените на потребените енергийни продукти, препаратите за растителна защита, торовете, фуражите, ветеринарни разходи, и др.

Изполваните стоки и услуги от други отрасли на икономиката заемат дял от 71,8 %. Най-голям дял в структурата на междинното потребление имат разходите за горива и масла.

В междинното потребление 19,9 %-ен дял заемат произведените и потребени в самото стопанство стоки за 798,1 млн.лв. - главно фуражи, семена и посадъчен материал, торове и почвени подобрители.

Закупените от други селскостопански единици стоки и услуги, предназначени за междинно потребление, са на стойност 308,7 млн.лв. и заемат 7,7%-ен дял в структурата му.

Отношението “Междинно потребление”/“Стойност на брутната продукция” (респ. “Междинно потребление / “Стойност на крайната продукция”) е показател за ефективността на производствената дейност на отрасъла. За 2004 г. това отношение е 56,3 на сто, докато за предходната година е била по-благоприятно – 55,2 %. За периода 2000 – 2004 г. делът на междинното потребление в брутната производствена стойност нараства от 53,7 % до 56,3 %, като през 2002 г. достига до 57,9 % . Нарастването на делът на междинното потребление в производствената стойност показва, че за производството на единица продукция се правят все по-големи разходи.

Брутна добавена стойност

Размерът на брутната добавена стойност от отрасъл “Селско стопанство” за 2004 г. по текущи цени възлиза на 3 103,3 млн.лв. и спрямо предходната 2003 г. се е увеличил с 4%. (вж. Приложения 4 и 5)

Брутната добавена стойност е разликата между производствената стойност и междинното потребление и е в пряка зависимост от стойностите и динамиката на развитие на тези два показателя.

През 2004 г. брутната добавена стойност е в размер на 43,7 % от стойността на брутната продукция, респ. 45,9 % от стойността на крайната продукция. За 2003 г. данните са по-благоприятни – съответно – 44,74 % и 46,9 %. Върху този резултат влияние оказва посоченото по-горе изменение на междинното потребление.

Потребление на основен капитал

Потреблението на основен капитал в отрасъла за 2004 г. възлиза на 217,8 млн.лв. Наблюдава се увеличение на потреблението на основен капитал спрямо предходната 2003 г. с 19%.

Нетна добавена стойност

Нетната добавена стойност от отрасъл "Селско стопанство" за 2004 г. възлиза на 2885,5 млн.лв. Увеличението спрямо 2003 г. е с 3 %.

Формиране на дохода от селскостопанска дейност-нетен опериращ излишък/смесен доход

Стойността на показателя "смесен доход" за 2004 г. е 2768,8 млн.лв. Нарастването е с 3 % спрямо предходната 2003 г.

Данните за компенсацията на наетите, други данъци и субсидии върху производството и опериращия излишък/смесен доход се съдържат в Приложение 5.

Предприемачески доход

Предприемаческият доход в отрасъл "Селско стопанство" за 2004 г. е 2658,3 млн.лв.

2.4. Държавно подпомагане на земеделието

2.4.1. Безвъзмездно предоставяне на семена на тютюнопроизводителите

Съгласно чл. 7, ал.ал. 1, 2 от Закона за тютюна и тютюневите изделия регистрираните тютюнопроизводители получават безвъзмездно тютюневи семена, чието производство се финансира от Фонд "Тютюн". Ежегодно Управителния съвет на Фонд "Тютюн", утвърждава производствена програма по етапи на сортоподдържане и семепроизводството, която се възлага на юридически (научни учреждения/ и физически лица. Въз основа на приетата програма се сключват договори за финансирането й.

Таблица II.73.

Справка за предоставени средства за производство на тютюневи семена през 2004 и 2005 г.

(хил.лв.)

№	Наименование	Отчет за 2004 г.	Отчет за I-во полугодие на 2005 г.	Прогноза за за II-ро полугодие на 2005 г.
1.	Сортоподдържане	970	335	777
2.	Производство на семена	1 302	273	614
3.	Разфасовка и доставка на тютюневи семена до общините	31	17	-
4.	Съхранение на семена	9	4	4
	Всичко	2 312	629	1 395

Източник: Фонд "Тютюн"

Количествата тютюневи семена, включващи собственост на Фонд "Тютюн" и допълнително закупени от научни учреждения за обезпечаване производството на тютюн през 2004 г., и тяхната стойност са показани в Таблица II.

Таблица II.74.

Предоставени тютюневи семена на общините за обезпечаван на тютюнева реколта през 2004 и 2005 г.

№	Наименование	Тютюневи семена (кг)	Стойност (хил.лв.)
1.	Раздадени семена 2004 г.	4 850	512
2.	Раздадени семена 2005 г.	4 937	611

Източник: Фонд "Тютюн"

2.4.2. Премиране на тютюнопроизводителите

За произведен и предаден суров тютюн през 2004 г., Фонд "Тютюн" предостави парична премия пряко на 43 064 души производители на тютюн тип "Ориенталски" и "Бърлей" от реколта 2003 г. и на 121 тютюнопроизводител на тип "Виржиния" - реколта 2004 г. Изразходваните средства за премиране на тютюнопроизводителите са в рамките на утвърдените средства по бюджета на Фонд "Тютюн". През 2004 г. са изразходвани 84 498 хил. лв.

При премирането на тютюнопроизводителите през 2004 г. се запази тенденцията за увеличаване размера на премията за един килограм произведен и предаден суров тютюн, както и за нарастване на относителния дял на премията за качество (чл. 18 а, ал 2 от Закона за тютюна и тютюневите изделия).

По типове суров тютюн измененията са следните:

- за тип "Ориенталски", реколта 2003 г. средния размер на премията е 2,01 лв/кг. Той нараства с 23,80 % в сравнение със средния размер на премията за реколта 2002 г. Относителния дял на премията за качество достигна 25 % за реколта 2003 г. при 14 % за реколта 2002 г.;
- за тип "Виржиния", реколта 2004 г. средния размер на премията е 2,01 лв/кг. – нарастването е с 1 %. Относителния дял на премията за качество е 30,31 %, при 28,84 % за реколта 2003 г.
- за тип "Бърлей", реколта 2003 г. средния размер на премията е 2,25 лв/кг., при 1,89 лв/кг. за реколта 2002 г. – нарастването е с 19,05 %. Относителния дял на премията за качество е равен на този за предходната реколта.

С Решение № 290 от 19 април 2005 г. на МС са определени размера, реда и условията за предоставяне на парична премия на тютюнопроизводителите за произведен и предаден суров тютюн тип "Ориенталски" и "Бърлей" от реколта 2004 г. През I-во шестмесечие на 2005 г. Фонд "Тютюн" предостави парична премия пряко на 50 393 души. Изразходвани са 89 286 хил. лв. До края на 2005 г. ще бъдат предоставени средства за премиране на тютюнопроизводителите, произвели и предали тютюн тип "Виржиния", реколта 2005 г.

2.4.3. Целева парична подкрепа на тютюнопроизводителите

За повишаване конкурентоспособността на българските тютюни, на основание чл. 19а, ал. 2, т. 3 от ЗТТИ всяка година по предложение на Управителния съвет на Фонд "Тютюн" Министерския съвет определя размера на целевата парична подкрепа в рамките на минималните изкупни цени. През 2004 г. от бюджета на Фонд "Тютюн" в рамките на определените средства за целева парична подкрепа са изразходвани 28 090 хил. лв.

През I-во шестмесечие на 2005 г. за предоставяне на целева парична подкрепа в рамките на минималните изкупни цени за произведен и предаден тютюн тип "Ориенталски" и "Бърлей", реколта 2004 г., както и за неизплатена през 2004 г. целева парична подкрепа за тютюн тип "Виржиния" са изразходвани 33 792 хил. лв., които са в рамките на определените по бюджета средства.

2.4.4. Подпомагане на земеделските производители чрез Държавен фонд "Земеделие"

През 2004 г. държавното финансово подпомагане чрез дейността на ДФ "Земеделие" е осъществено в съответствие със Закона за подпомагане на земеделските производители и определящите принципи, заложили в Стратегията за финансово подпомагане развитието на земеделието и селските райони за периода до присъединяване на страната в ЕС и цели реализиране на мерките, включени в Националния план за развитие на земеделието и селските райони. Приложен е интегриран модел за финансово подпомагане на земеделието и селските

райони, включващ национални и външни източници на подпомагане и паралелно прилагане на три типа финансови инструменти – инвестиционно кредитиране, капиталово субсидиране и пряко (текущо) субсидиране.

За първи път е приложено изплащане на експортни субсидии за износ на земеделски продукти - елемент на Общата селскостопанска политика на ЕС.

Капиталови субсидии и субсидии за лихви

През 2004 г. Държавен фонд “Земеделие” е предоставял капиталови субсидии и други облекчения на земеделски производители, ползвали инвестиционни кредити по програми “Растениевъдство” и “Животновъдство”, на обща стойност 2 051 хил. лв.

Предоставените капиталови субсидии и други облекчения на земеделските производители са в следните нормативи:

- за създаване на трайни насаждения от лозя и овощни масиви - по 1500 лв./ха;
- за създаване на трайни насаждения от маслодайна роза - по 1000 лв./ха;
- за изграждане, възстановяване и оборудване на стоманено-стъклени или с армирано фолио оранжерии за зеленчукопроизводство – 10 % от размера на кредита;
- за създаване на пчелини – 10 лв. на кошер;
- за покриване част от разходите за лихви през гратисния период по инвестиционните кредити на млади земеделски производители и за създаване на пчелини - в размер на 3 % при пряко кредитиране и 6 % при рефинансиране от банка.

На земеделските производители от регионите, включени в Програма за алтернативно земеделие в Родопите и Регионална програма за Северозападна България, кандидатстващи за кредит по програми “Растениевъдство” и “Животновъдство” са предоставяни капиталови субсидии, в размер съответно 20% и 14 % от размера на кредита и субсидии за покриване на разходите за лихви през гратисния период.

Таблица II.75.

Капиталови субсидии и субсидии за лихви по финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти през 2004 г.

Инвестиционна програма	Брой проекти	Капиталови субсидии (хил. лв.)	Субсидии за лихви (хил. лв.)
1. “Животновъдство”-пряко кредитиране от Фонда	126	290	73
2. “Животновъдство”- чрез търговски банки	1	171	71
3. “Растениевъдство”- пряко кредитиране от Фонда	95	729	12
4. “Растениевъдство”- чрез търговски банки	3	611	0
Всичко:	225	1 801	156
Целеви капиталови субсидии		250	
Общо:	225	2 051	156

Източник: ДФ “Земеделие”

Таблица II.76.

Предоставени капиталови субсидии и субсидии за лихви по финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти през 2004 г. според вида на инвестициите

Вид на субсидията	Размер на субсидията (хил. лв.)
I. Капиталови субсидии	1 801

1. Капиталови субсидии за създаване на трайни насаждения от лозя, рози и овощни масиви; оранжерии за зеленчукопроизводство и създаване на пчелини, в т.ч.:	1 136
- за трайни насаждения (1000 – 1500 лв./ха)	529
- за оранжерии (10 % от р-ра на кредита)	584
- за пчеларство (10 лв./кошер)	23
2. Капиталови субсидии за инвестиции в регионите, включени в Програма за алтернативно земеделие в Родопите и Регионална програма за Северозападна България, в т.ч.:	665
- по програма Родопи (20 % от р-ра на кредита)	327
- по програма Северозападна България (14 % от р-ра на кредита)	338
II. Субсидии за лихви	156
1. Субсидии за покриване част от разходите за лихви, в т.ч.:	15
- на млади земеделски производители	8
- за създаване на пчелини	7
2. Субсидии за покриване на разходите за лихви, в т.ч.:	141
- по програма Родопи	31
- по програма Северозападна България	110
III. Целеви капиталови субсидии	250
Институт по розата и етерично-маслените култури-Казанлък	250

Източник: ДФ "Земеделие"

Разпределението на капиталовите субсидии по инвестиционни проекти по програма "Животновъдство" и по програма "Растениевъдство" по области през 2004 г. е представено в Таблица II.77.

Таблица II.77.

Разпределение на капиталовите субсидии по финасираните проекти по области

Области	Програма "Животновъдство"		Програма "Растениевъдство"	
	брой проекти	капит.субсидия (хил.лв.)	брой проекти	капит.субсидия (хил. лв.)
1. Благоевград	15	50	7	21
2. Бургас	0	0	5	53
3. Варна	2	2	1	4
4. Велико Търново	0	0	2	7
5. Видин	28	63	8	34
6. Враца	20	213	1	6
7. Габрово	0	0	0	0
8. Добрич	7	4	2	8
9. Кърджали	11	33	4	53
10. Кюстендил	0	0	1	2
11. Ловеч	5	2	2	14
12. Монтана	6	12	4	12
13. Пазарджик	2	6	1	5
14. Перник	0	0	0	0
15. Плевен	2	3	0	0
16. Пловдив	4	13	23	786
17. Разград	1	1	0	0
18. Русе	0	0	3	18
19. Силистра	2	1	4	19
20. Сливен	4	5	6	36
21. Смолян	12	46	1	2

22. София - град	0	0	0	0
23. София - област	1	1	0	0
24. Стара Загора	0	0	5	64
25. Търговище	0	0	2	10
26. Хасково	1	4	8	146
27. Шумен	4	2	5	35
28. Ямбол	0	0	3	5
Общо:	127	461	98	1 340

Източник: ДФ "Земеделие"

През първото шестмесечие на 2005 г. Държавен фонд "Земеделие" е предоставил капиталови субсидии и други облекчения на земеделски производители, ползвали инвестиционни кредити по програми "Растениевъдство", "Животновъдство" и "Селскостопанска техника" на обща стойност 2 484 хил. лв.

Преки субсидии

През 2004 г. държавното подпомагане на земеделските производители е осъществено по реда и условията на 24 краткосрочни финансови линии, от които 20 с целеви субсидии и 2 целеви финансови линии, включващи кредит и субсидия. Общият размер на разпределените средства е 75 740 хил. лв., в т.ч. 12 500 хил. лв. кредит и 63 240 хил. лв. субсидии.

Наблюдава се значително нарастване на предвидения финансов ресурс през 2004 г. в сравнение с осигурените средства през 2001 г.- 53 178 хил. лв., 2002 г.- 49 700 хил. лв. и 2003 г.- 56 755 хил. лв.. Ръстът е следния:

- 2004 г. спрямо 2001г. – 42%;
- 2004 г. спрямо 2002г. – 52%;
- 2004 г. спрямо 2003г. – 33%,

Увеличението само на субсидиите през 2004 г. в сравнение с 2002 г. е 156%, а спрямо 2003 г. - 42%.

Запазва се тенденцията на намаляване дела на краткосрочното кредитиране и засилване на безвъзмездното подпомагане, като размерът на субсидиите спрямо общия ресурс нараства както следва:

- 2002 г. – 50% субсидии;
- 2003 г. – 79% субсидии;
- 2004 г. – 83% субсидии;

Данните показват многократно увеличение на броя на сключените със земеделските производители договори за финансово подпомагане:

- 2001 г. – 6 265 бр.;
- 2002 г. – 8 141 бр.;
- 2003 г. – 16 414 бр.;
- 2004 г. – 27 106 бр.

Процентът на усвояване на предвидените средства по години е около 97-98%, както следва:

- 2002 г. – от утвърдения ресурс в размер на 49 700 хил. лв. са разпределени 49 116 хил. лв. или 98,8%, в т.ч. 24 492 хил. лв. кредит и 24 624 хил. лв. субсидия;
- 2003 г. - от утвърдения ресурс в размер на 56 755 хил. лв., на земеделските производители са преведени 55 138 хил. лв. или 97%, в т.ч. 12 161 хил. лв. кредит и 42 977 хил. лв. субсидия;
- 2004 г. - от утвърдения ресурс в размер на 75 740 хил. лв. са усвоени 74 130 хил. лв. или 97%, в т.ч. 12 389 хил. лв. кредит и 61 741 хил. лв. субсидия.

ДФ “Земеделие” е подпомогнал земеделските производители през 2004 г. в следните направления и финансови линии:

Зърнопроизводство и маслодайни култури

- Целева финансова линия (ЦФЛ), включваща кредит и субсидия за закупуване на сертифицирани семена от царевица, реколта 2004 г. – 60,00 лв./ха, от които 40,00 лв./ха са кредит и 20,00 лв./ха - субсидия;
- Целева субсидия (ЦС) за закупуване на сертифицирани семена от черен маслодаен слънчоглед, реколта 2004 г. – 40,00 лв./ха;
- ЦС за закупуване на семена за посев на рапица, реколта 2005 г. – до 35,00 лв./ха с ДДС;
- ЦС за ползване на поливна вода от производители на ориз, реколта 2004 г. – 90,00 лв./ха;
- ЦС за съхранение на пшеница за хляб, реколта 2004 г. – до 1,20 лв./тон месечно за покриване на част от разходите за съхранение в публични складове и зърнохранилища;
- Целева финансова линия /ЦФЛ/, вкл. кредит и субсидия за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на пшеница, реколта 2005 г. - до 60,00 лв./ха с ДДС, от които 30,00 лв./ха са кредит и 30,00 лв./ха са субсидия;
- ЦС за закупуване и производство на семена от пшеница, реколта 2005 г. – 40,00 лв./ха с ДДС за сертифицирани семена от пшеница I-во размножение, 30,00 лв./ха с ДДС за сертифицирани семена от пшеница II-ро размножение;
- ЦС за закупуване на дизелово гориво за подпомагане на земеделските производители на пшеница, реколта 2005 г. – 20,00 лв./хас ДДС;
- ЦС на земеделските Институти от системата на НЦАН за производство на базови и предбазови семена от пшеница и ечемик, реколта 2005 г. – 250 лв./ха с ДДС ;
- ЦС за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на пшеница, реколта 2005 г. – 30,00 лв./ха с ДДС.

Картофопроизводство

- ЦС за закупуване на посадъчен материал от картофи за семеипроизводство и консумация, реколта 2004 г. – за покупка на посадъчен материал за семеипроизводство – 2 500 лв./ха за базови и 2 000 лв./ха за сертифицирани клас “А”; за покупка на посадъчен материал за консумация – 1 500 лв./ха за сертифицирани клас “Б”.

Производство на лен и памук

- ЦС за произведени и продадени ленени стъбла, реколта 2004 г. – 0,078 лв./кг за предадена готова продукция;
- ЦС за произведен и продаден неомоганен памук, реколта 2004 г. – 0,25 лв./кг за предадена готова продукция.

Производство на зеленчуци

- ЦС за произведени и продадени количества червена капия през 2004 г. – 0,04 лв./кг за продадена продукция, първо качество;
- ЦС за произведени и продадени количества домати през 2004 г. - 0,02 лв./кг за продадена качествена продукция.

Производство на захарно цвекло

- ЦС за произведени и продадени количества захарно цвекло, реколта 2004 г. – 15 лв./т.

Млекопроизводство

- ЦС за произведено и продадено първо качество краве, биволско и овче мляко 2004 г. – 0,05 лв. на литър за първо качество краве мляко; 0,07 лв. на литър за първо качество биволско и овче мляко.

Животновъдство

- ЦС за подпомагане изхранването на селскостопански животни и птици (фураж за януари и февруари 2004 г.);
- ЦС за изхранване на животни и птици от националния генофонд, елитната част и селекционната дейност на развъдните асоциации през 2004 г.;
- ЦС за животновъдството по програма "Родопи" и Северозападна България, през 2004 г.

Обработка на пустеещи земи

- ЦС за обработване на пустеещи частни земеделски земи през 2004 г. – по 100 лв./ха.

Опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд

- ЦС за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2004 г.

Експортни субсидии за износ на непреработени и преработени земеделски продукти

Таблица II.78.

Усвоен финансов ресурс по целеви финансови линии и целеви субсидии през 2004 г.

№ по ред	Финансова линия	Субсидия /хил. лв./	Договори брой	Субсидирани ха/литри
1.	ЦС за подпомагане изхранването на селскостоп. животни и птици /фураж/, януари и февруари 2004	4 239	12 198	
2.	ЦФЛ, вкл. кредит и субсидия за закупуване на сертифицирани семена от царевица, реколта 2004г.	1 695	504	84 729
3.	ЦС за закупуване на сертифицирани семена от черен маслодаен слънчоглед, реколта 2004г.	5 991	971	149 792
4.	ЦС за закупуване на посадъчен материал от картофи за семепроизв-во и консум, реколта 2004г.	1 046	302	631
5.	ЦС за обработване на пустеещи частни земеделски земи, 2004г.	1 669	298	16 692
6.	ЦС за изхранването на животни и птици от Нац. Генофонд, елитната част на популацията, внос на елитни животни за попълване на генофонда и подпомагане на репродуктивния процес и подпомагане на селекционната д-ст на развъдните асоциации през 2004г.	4 541	773	
7.	ЦС за произведено и продадено първо качество краве, биволско и овче мляко, 2004г. – за литри	8 027	7 461	151 911 178
8.	ЦС за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2004г.	495	26	347
9.	ЦС за произведени и продадени количества червена капия готова продукция, 2004г.	554	113	1 058
10.	ЦС за произведени продадени количества домати готова продукция, 2004г.	448	94	968
11.	ЦС за произведени и продадени количества захарно цвекло, реколта 2004г.	181	22	1 204
12.	ЦС за произведени и продадени	11	1	70

	ленени стъбла, реколта 2004г.			
13.	ЦС за произведен и продаден неомоганен памук, отбрано и първо качество, реколта 2004г.	315	23	1 677
14.	ЦС за ползване на поливна вода от производителите на ориз, реколта 2004г.	128	16	1 423
15.	ЦС за съхранение на пшеница за хляб, реколта 2004г.	413	108	
16.	ЦС за закупуване на семена за посев на рапица, реколта 2005г.	231	51	6 600
17.	ЦС за произведени и продадени количества готова продукция фъстъци, реколта 2004г.			
18.	ЦФЛ, вкл. кредит и субсидия за закупуване на минерални торове за подпомагане на ЗП на пшеница, реколта 2005г.	9 000	1 065	300 070
19.	ЦС за закупуване и производство на семена на пшеница за хляб, реколта 2005г.	11 201	1 243	325 963
20.	ЦС за закупуване на дизелово гориво за подпомагане на ЗП на пшеница за хляб, реколта 2005г.	5 989	1 142	299 485
21.	ЦС на земеделските институти от системата на НЦАН за производство на базови и предбазови семена от пшеница и ечемик, реколта 2005г.	1 095	14	4 380
22.	ЦС за закупуване на минерални торове за подпомагане на ЗП на пшеница, реколта 2005г.	3 589	573	119 635
23.	ЦС за животновъдство по програмата "Родопи" и Северозападна България, 2004г.	214	79	
24.	Експортни Субсидии	669	29	

Източник: ДФ "Земеделие"

Растениевъдство

В сектор "Растениевъдство" през 2004 г. са сключени 6 566 бр. договори за подпомагане на земеделски производители. По тях са преведени 56 440 хил. лв., което е 76% от общия размер на усвоените средства и с 27% повече от размера на финансирането през 2003 г., равняващо се на 44 292 хил. лв.

Подпомагани производства:

Пшеница

За финансиране производството на пшеница, реколта 2005 г. са сключени 4 037 договора на стойност 39 874 хил. лв., в т.ч. 9 000 хил. лв. кредит и 30 874 хил. лв. безвъзмездна помощ, което е 54% от общо усвоените средства и с 36% повече от усвоения размер през есенна кампания, реколта 2004 г. (29 109 хил. лв., в т.ч. 7 723 хил. лв. кредит и 21 386 хил. лв. субсидия). Разпределението на средствата е следното:

- 18 000 хил. лв - за покриване на част от разходите за предсеитбено торене на 300 070 ха, от които 9 000 хил. лв. кредит и 9 000 хил. лв. субсидия, подпомогнати са 1 065 зърнопроизводители;
- 11 201 хил. лв. за субсидиране покупката на семена на пшеница; подпомогнати са 1 243 производители за засяването на 325 963 ха;
- 5 989 хил. лв. - целева субсидия за закупуване на дизелово гориво; сключени са 1 142 договора;
- 3 589 хил.лв. за субсидиране покупката на минерални торове; подпомогнати са 573 зърнопроизводители при наторяването на 119 635 ха;
- 1 095 хил. лв. за подпомагане на земеделските институти от системата на НЦАН за производството на базови и предбазови семена от пшеница и ечемик, реколта 2005 г.
- За съхранение на произведената пшеница за хляб, реколта 2004 г. са изплатени 413 хил.лв., което е 3 пъти повече от субсидията, която е разпределена през предходната

година за съхранение на продукцията от реколта 2003 г. (121 хил. лв.) и със 17% по-малко от помощта през 2002 г. (498 хил. лв.).

Слънчоглед и царевица

През 2004 г. за подпомагане отглеждането на основните пролетници – царевица и слънчоглед са сключени 1 475 договора на стойност 11 075 хил. лв., в т.ч.:

- 5 991 хил. лв. за закупуване на сертифицирани семена от черен маслодаен слънчоглед, което е близо 5 пъти повече от преведените средства през пролетта на 2003 г. (1 196 хил. лв.); помощта е получена от 971 земеделски производители, обработили 149 791 ха (през 2003 г. – 438 бр., 68 361 ха);
- 5 084 хил. лв. за закупуване на сертифицирани семена от царевица, от които 3 389 хил. лв. под формата на кредит и 1 695 хил. лв. безвъзмездна помощ. За засяването на 84 729 ха посеви са финансирани 504 земеделски производители. Сравнени с изплатените средства през 2003 г., увеличението е почти три пъти в частта безвъзмездно подпомагане (2003 г. – 594 хил. лв., 254 бр. договори), и с 55% повече от разпределения ресурс през 2002 г. (1 095 хил. лв., 207 бр. договори).

Картофи

През 2004 г. за субсидиране на картофопроизводството са преведени 1 046 хил. лв., което е с 49% повече от усвоените през 2003 г. (702 хил. лв.) и почти три пъти в сравнение с разпределения ресурс през 2002 г. в размер на 383 хил. лв., в т.ч. 230 хил. лв. кредит и 153 хил. лв. субсидия.

Зеленчуци

За подпомагане производството на зеленчуци – домати и червена капия, са финансирани 207 производители. Общият размер на предоставената субсидия по двете целеви линии е 1 002 хил. лв., което е с 5% по-малко от подпомагането през 2003 г. (1 060 хил. лв.) и близо 3 пъти повече от изплатената помощ през 2002 г. (313 хил. лв.)

Рапица

По целевата субсидия за закупуване на семена за посев на рапица, реколта 2004 г. са изплатени 231 хил. лв. по сключени 51 договора за финансово подпомагане засяването на 66 00 ха, което е с 32% повече в сравнение с предходния отчетен период (174 хил. лв.) и с 23% повече в сравнение с 2002 г. (188 хил. лв.).

Ориз

През 2004 г. по целевата субсидия за ползване на поливна вода от производителите на ориз са разпределени 128 хил. лв., което е с 41% повече от размера на средствата, който оризопроизводителите са усвоили през 2003 г. (32 хил. лв. за семена и 59 хил. лв. за произведена продукция).

Захарно цвекло

За финансово подпомагане производството на захарно цвекло са изплатени 181 хил. лв., което е с 48% по-малко от помощта през 2002 г. (347 хил. лв.). Субсидията е ползвана от 22 земеделски производители за продадени количества продукция.

Лен и памук

За първи път през последните три години, през 2004 г. са подпомогнати производителите на памук и лен. По двете целеви линии е изплатена безвъзмездна финансова помощ в размер на 326 хил. лв., от които 11 хил. лв. за произведени и продадени ленени стъбла и 315 хил. лв. за произведен и продаден неомоганен памук, отбрано и първо качество.

Издръжка на колекциите от растителни генетични ресурси в звената на НЦАН

Уسوени са общо 495 хил. лв., което е с 1% повече от средствата, заделени през 2003 г. (489 хил. лв.). Средствата са изплатени за финансиране на част от материалните разходи за вода, горива, торове, препарати за растителна защита и др.

Пустеещи земи

През 2004г. за безвъзмездно финансиране на предсеитбената подготовка на пустеещи земеделски земи, частна собственост на физически и юридически лица, които не са обработвани в продължение на три предходни години е изплатена субсидия в размер на 1 669 хил. лв., което е с 31% по-малко от размера на помощта, платена през 2003 г. /2 427 хил. лв./.

Животновъдство

За финансово подпомагане на сектор "Животновъдство" през 2004 г. са предоставени 17 021 хил. лв. от които:

- 4 239 хил. лв. за подпомагане изхранването на селскостопански животни и птици; субсидията е разпределена на 12 198 земеделски производители;
- 4 541 хил. лв. за подпомагане изхранването на ценни в генетично отношения животни и птици и селекционна дейност на развъдните асоциации, което е с 27% повече от изплатеното през 2003 г. (3 582 хил. лв.) и със 71% повече от субсидията през 2002 г. (2 660 хил. лв.);
- 214 хил. лв. субсидия, предоставена на 79 земеделски производители от региона на Родопите и Северозападна България, получили инвестиционни кредити по програма "Животновъдство", което надвишава 4 пъти помощта през 2003 г. – 50 хил. лв.;
- 8 027 хил. лв. за произведено и продадено първо качество краве, биволско и овче мляко, което е с 37% повече от платената безвъзмездна финансова помощ през 2003 г. в размер на 5 859 хил. лв. (101 505 738 л.) и три пъти повече от субсидията през 2002 г. (2 370 хил. лв., 53 898 797 л.); подпомогнати са 7 461 млекопроизводители за продадена 151 911 178 л. качествена продукция.

Експортни субсидии

В съответствие с европейската практика през 2004 г. за първи път в България се приложи изплащането на експортни субсидии. На основание чл.12 б, ал.5 от Закона за подпомагане на земеделските производители с Решение на МС № 212 от 23 март 2004 г. е определен размера на експортните субсидии по земеделски продукти и направленията на техния износ. За да се постигне реален икономически ефект са включени следните земеделски продукти, които имат значителен експортен потенциал и са от особено значение за българското селско стопанство:

- пилешко месо
- птичи яйца за консумация
- млечни произведения – бяло саламурено сирене и кашкавал
- агнешко месо;
- зеленчуци, плодове и други годни за консумация части от растения, приготвени или консервирани с оцет–краставици и корнишони, сладък пипер, смеси от зеленчуци, конфитюри, желета, мармалади, пюрета и каши, приготвени чрез варене от ягоди, малини и др., плодове и др. части от растения, годни за консумация, приготвени по друг начин– праскови и череши.

През 2004 г. от ДФ "Земеделие" са проведени два публични търга за издаване на експортни лицензии при спазване Наредбата за условията и реда за издаване на експортни лицензии и Наредба № 42 от 24.10.2003 г. за условията и реда за изплащане на експортни субсидии при износ на земеделски продукти, като са издадени 29 лицензии за експорт на земеделски продукти. Изплатените експортни субсидии са в размер на 669 хил. лв., което е 91% от предвидената сума по експортни лицензии.

Таблица II.79.**Изплатени експортни субсидии през 2004 г.**

Продукт	Количество	Субсидия	Разпределено количество – след I-ви и II-ри търг	Субсидирано количество	Изплатена субсидия /хил.лв./
Пилешко месо	2 500 тона	400 лв./тон	140 тона	120 тона	48
Птичи яйца за консумация	500 тона	400 лв./тон	500 тона	500 тона	200
Млечни произведения					
Сирене	3 932 тона	250 лв./тон	300 тона	300 тона	75
Кашкавал	620 тона	350 лв./тон	105 тона	105 тона	36
Агнешко месо	250 тона	800 лв./тон	250 тона	250 тона	200
Консервирани плодове и зеленчуци					
Краставици и корнишони	1 330 тона	60 лв./тон	790 тона	542 тона	32
Сладки пиперки	1 600 тона	100 лв./тон	339 тона	134 тона	13
Смеси от зеленчуци					
Конфитюри, желета, мармалади	600 тона	100 лв./тон	15 тона	-	-
Череша и праскови, консервирани по друг начин	1 250 тона	80 лв./тон	1 065 тона	786 тона	62

Източник: ДФ “Земеделие”

През първото шестмесечие на 2005 г. приключи усвояването на средства по целевите субсидии за подпомагане производителите на царевица, слънчоглед, пролетен ечемик и картофи. Фондът е предоставил целеви субсидии в размер на 12 691 хил. лв. по 2 734 договора.

Субсидии по програма САПАРД

През 2004 г. изплатената субсидия по Програма САПАРД по сключените договори за безвъзмездна финансова помощ е в размер на 135 225 хил. лв., като съфинансирането от държавния бюджет е в размер на 33 806 хил. лв.

През първото шестмесечие на 2005 г. по Програма САПАРД изплатената субсидия по сключените договори за безвъзмездна финансова помощ е в размер на 89 441 хил. лв., като съфинансирането от държавния бюджет е в размер на 22 342 хил. лв.

По-подробни данни за подпомагането на земеделските производители чрез програма САПАРД са посочени в подраздел VIII., т. 4 Прилагане на Програма САПАРД.

2.7. Кредити

2.7.1. Кредити от банки

В сравнение с 2003 г. финансовият ресурс, предоставен за кредитиране на земеделското стопанство от търговски банки през 2004 г., е увеличен със 112,9 млн.лв. Относителният дял на заемите за селско стопанство в структурата на ползваните заемни средства в икономиката като цяло се запазва нисък – 1,9 %. Това от една страна се дължи на по-високия риск при селскостопанското

производство и по-бавното формиране на пазарни структури с висок икономически потенциал, от друга - на финансовото подпомагане на отрасъла със средства от ДФ "Земеделие" и Програма САПАРД.

Таблица II.81.

**Кредитиране на аграрния отрасъл от търговски банки
за периода 2001 г. – 2004 г.**

(млн. лв.)

КРЕДИТИ – ОБЩО ЛЕВОВИ И ВАЛУТНИ	2001	2002	2003	2004
Кредити за аграрния отрасъл	164,5	167,4	263,3	376,2
Кредити за отраслите на икономиката	9 357,5	10 784,4	13 012,5	19 735,9
Дял на кредитите за аграрния отрасъл в кредитите за икономиката като цяло	1.8 %	1,6 %	2,0%	1,9%
КРЕДИТИ - ЛЕВОВИ	2001	2002	2003	2004
Кредити за аграрния отрасъл	137,7	121,2	203,2	258,7
Кредити за отраслите на икономиката	3 440,8	4 477,0	6 296,3	8 777,0
Дял на кредитите за аграрния отрасъл в кредитите за икономиката като цяло	4,0 %	2,7%	3,2%	2,9%
КРЕДИТИ - ВАЛУТНИ	2001	2002	2003	2004
Кредити за аграрния отрасъл	26,8	46,1	60,1	117,5
Кредити за отраслите на икономиката	5 916,7	6 307,5	6 717,3	10 958,9
Дял на кредитите за аграрния отрасъл в кредитите за икономиката като цяло	0,5 %	0,7 %	0,9%	1,1%

Източник: Българска народна банка

Кредити срещу складови записи

В Таблица II.82. са представени данни за кредитирането на зърно срещу складови записи. За зърното от реколта` 2004 са предоставени кредити в размер на 23,4 млн. лева, което е най –голямата по размер сума от началото на действието на системата за складови записи. Кредитирани складови записи са използвани предимно за пшеница (133 239 тона). Банките, които са отпуснали финансовият ресурс са: "Юнионбанк", "Хеброс", "ОББ", "Евробанк", "СЖ Експресбанк", "Пиреос", "ПИБ" и ДФ"Земеделие".

Данните показват нарасналото доверие в системата на складовите записи през 2004 г., нейното развитие и утвърждаване в практиката.

Таблица II.82.

Издадени складови записи за зърно на влог и кредитирането им

Реколтна	Скла-	Зърно под складов запис, тона	Общо	Брой	Разда-
----------	-------	-------------------------------	------	------	--------

година	дови запи- си, броя	пшеница	ечемик	царевица	Слънчоглед	зърно, тона	банки, креди- тирала складови записи	дени кредити млн. лв.
1999	5			5 000		5000	3	0,6
2000	391	99 466	3 468	17 471	27 320	147 725	3	7,2
2001	426	124 852	2 632		105	127 589	5	7,2
2002	1 036	26 8676	7 341	6 890	27 474	310 381	8	12
2003	275	22 716	15 648	3169	31 727	73 260	6	5
2004	674	13 239	1 1800	6 628	88 506	240 173	8	23,4

Източник: НСЗФ

2.7.2. Кредити от ДФ “Земеделие”

Инвестиционни кредити

През 2004 г. инвестиционното кредитиране от ДФ “Земеделие” е подчинено на изпълнението на инвестиционните програми: “Животновъдство”, “Растениевъдство” и “Селскостопанска техника”.

Дългосрочните финансови инструменти на Фонда имат срок над една година и се използват за подпомагане и стимулиране на инвестиционния процес в земеделието. Инвестиционното кредитиране осигурява ресурс за дългосрочни инвестиции в земеделските стопанства. По инвестиционните програми на Фонда през 2004 г. са отпуснати инвестиционни кредити за:

- създаване на трайни насаждения – лозя, овощни дървета, ягодоплодни, маслодайни, етерични, билкови и лекарствени култури, аспержи, люцерна;
- възстановяване на плододавачи трайни насаждения – лозя, овощни дървета, маслодайна роза и лавандула;
- възстановяване на амортизирани и бракувани трайни насаждения – лозя и овощни дървета;
- ново строителство, закупуване и реконструкция на оранжерии с полиетиленово покритие и неполиетиленови оранжерии;
- закупуването на племенни и продуктивни животни – бременни юници и крави до второ теле, бременни малакини и биволици на първо малаче, свине – майки и разплодни прасета над 4 месеца, овце – майки до второ агне и дзвиски, кози – майки до второ яре и разплодни козички, кобили – майки и женски кончета за разплод до 3 години;
- закупуване на прасета за уговяване;
- закупуване на птици за стоково производство – кокошки – носачки и ярки, пуйки, патици и гъски, едnodневни пилета, гъсета, патета и пуйчета, щрауси до 6 месечна възраст и пдпдъци;
- закупуване на зайци за стоково производство;
- създаване и възстановяване на пчелини;
- закупуване на машини, съоръжения и оборудване, свързани с отглеждането на животните и за млекосъбирателни пунктове;
- ново строителство, закупуване, възстановяване и реконструкция на селскостопански постройки за отглеждане на животни, складове за окачествяване на яйца, фуражни кухни за задоволяване на собственото стопанство и млекосъбирателни пунктове;
- закупуване на нова и рециклирана селскостопанска техника.

Инвестиционните кредити през 2004 г. са отпуснати пряко от Фонда по схемата “със средства и риск на Фонда” и чрез рефинансиране на Търговски банки, които имат сключени

договори с ДФ “Земеделие”, по схема “със средства на Фонда – за сметка и риск на ТБ”. Договори за рефинансиране са сключени с 15 банкови институции: “Биохим” АД, “България инвест” АД, “Евробанк” АД, “Инвестбанк” АД, “Общинска банка” АД, “Първа източна и международна банка” АД, “Първа инвестиционна банка” АД, “Росексимбанк” АД, “Тексимбанк” АД, “Хебросбанк” АД, “Централна кооперативна банка” АД, “Юнионбанк” АД, “Демирбанк” АД, “Токуда кредитексперс” и “Насърчителна банка” АД.

Основните параметри на преференциалните инвестиционни кредити са:

- срок на кредитите – от 12 до 96 месеца;
- гратисни периоди – от 3 до 48 месеца;
- годишна лихва – 6 % при пряко финансиране от Фонда и 9% при рефинансиране на Търговски банки (7 % за банката и 2 % за Фонда)

През 2004 г. по инвестиционните програми на Фонда са финансирани/рефинансирани 549 бр. инвестиционни проекта на обща стойност 27 032 хил. лв., в т.ч.:

- по програма “Животновъдство” – 298 бр. на стойност 6 227 хил. лв.
- по програма “Растениевъдство” – 119 бр. на стойност 14 511 хил. лв.
- по програма “Селскостопанска техника” – 132 бр. на стойност 6 294 хил. лв.

Таблица II.83.

Одобрени и финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти през 2004 г.

Инвестиционна програма	Одобрени проекти				От тях финансирани/рефинансирани			
	брой	кредит /в хил. лв./	кап. субс. /в хил. лв./	за лихви /хил.лв./	брой	кредит /в хил. лв./	кап. субс. /в хил.лв./	за лихви /хил. лв./
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. По програма "Животновъдство" - чрез ТБ	12	6 147	181	71	3	1 252	171	71
2. По програма "Животновъдство" - пряко кредитиране	322	5 539	329	162	295	4 975	290	73
3. По програма "Растениевъдство" - чрез ТБ	10	9 417	653	0	3	6 098	611	0
4. По програма "Растениевъдство" - пряко кредитиране	127	11 188	832	259	116	8 413	729	12
5. По програма "Селскостопанска техника" - чрез ТБ	0	0	0	0	0	0	0	0
6. По програма "Селскостопанска техника" - пряко кредитиране	167	8 471	0	0	132	6 294	0	0
Всичко по инвестиционните програми :	638	40 762	1 995	492	549	27 032	1 801	156
Рефинансиране на ТБ по програма САПАРД					178	98 683		
Целеви капиталови субсидии							250 000	
Общо:					727	125 715	2 051	156

Източник: ДФ “Земеделие”

По програма “Животновъдство” са предоставени средства за закупуване на животни на стойност 5 369 хил.лв. по 288 договора и за сгради и оборудване за отглеждане на животни – 858 хил. лв. по 10 договора. С тези средства са закупени 1 486 бр. юници и крави, 34 бр. биволици, 430 бр. свине - майки, 8 463 бр. овце – майки и дзвиски, 250 бр. кози – майки, 364 бр.

зайци, 55 000 бр. кокошки – носачки и ярки, 54 000 бр. едnodневни пилета, 31 840 бр. едnodневни патета, 5 000 бр. пѣдпѣдѣци, 6 900 бр. пчелни семейства, 11 бр. щрауси, фуражомелки, клетки за кокошки и зайци, сгради за отглеждане на животни.

Таблица II. 84.

Финансираните проекти по програма “Животновѣдство” през 2002 г., 2003 г. и 2004 г. по видове животни

видове животни	2002 г.			2003 г.			2004 г.		
	брой проекти	брой животни	сума лв.	брой проекти	брой жив.	сума лв.	брой проекти	брой животни	сума лв.
Биволици	-	-	-	1	5	12 000	2	34	45 000
Бременни юници и крави	16	278	362 800	181	3 408	4 080 253	82	1 486	1 807 325
Едnodневни патета	1	30 000	198 500	1	8 000	25 120	2	31 840	77 010
Едnodневни пилета	-	-	-	6	173 500	87 110	2	54 000	43 000
Зайци	-	-	-	9	5 406	192 660	3	364	31 446
Кози-майки	2	283	33 445	2	680	65 000	3	250	28 220
Кокошки носачи и ярки	4	13 635	110 160	18	120 314	767 910	1	55 000	550 000
Овце майки и дзвиси	3	400	45 000	94	12 604	1 791 966	76	8 463	1 224 790
Пчелни семейства	9	286	72 962	74	5 886	1 078 121	107	6 900	1 265 116
Пѣдпѣдѣци	-	-	-	2	8 000	28 806	1	5 000	14 000
Свине-майки	5	378	139 100	36	1 719	817 911	8	430	269 960
Щрауси	-	-	-	-	-	-	1	11	13 150
Закупуване на сгради и оборудване	4		1 021 008	18		1 103 332	10		858 170
Общо	44		1 982 975	442		10 050 189	298		6 227 187

Източник: ДФ “Земеделие”

Финансираните проекти по програма “Растениевѣдство” през 2004 г. са подпомогнали земеделските производители при създаването на 3 041 дка лозя, 161 дка малини, 407 дка череши, 618 дка ябълки, 104 дка ягоди, 373 дка сливи, 408 дка праскови, 459 дка маслодайна роза, 379 дка лавандула, 95 дка арония, 143 дка кайсии, 102 дка вишни, 170 дка круши, 1 112 дка люцерна, 729 дка резене, 40 дка орехи, 23 дка бял равнец, 24 дка лешници, 20 дка черници и 15 дка маточина, както и закупуване и възстановяване на оранжерии.

Таблица II.85.

Финансирани проекти по програма “Растениевѣдство” през 2002 г., 2003 г. и 2004 г. по видове култури

видове култури	2002 г.			2003 г.			2004 г.		
	брой проекти	ха	сума лв.	брой проекти	ха	сума лв.	брой проекти	ха	сума лв.
Арония	-	-	-	6	14,0	89 699	4	9,5	43 940
Бял риган	-	-	-	2	5,5	27 500	-	-	-
Бял равнец	-	-	-	-	-	-	1	2,3	13 440
Бадеми	1	9,2	36 900	-	-	-	-	-	-
Вишни	1	10,0	175 203	3	4,0	35 100	3	10,2	46 640
Кайсии	-	-	-	4	15,5	70 750	4	13,4	51 100
Круши	-	-	-	1	1,5	8 940	2	17,0	202 790
Лозя	10	279,3	5 005 313	21	511,5	10 336 241	15	304,1	6 245 949
Лавандула	2	19,0	204 278	9	95,0	253 903	4	37,9	163 383
Люцерна	-	-	-	-	-	-	3	111,2	87 270
Лешници	-	-	-	-	-	-	1	2,4	8 680

Малини	5	59,0	583 270	18	49,4	500 952	9	16,1	132 100
Маслодайна роза	-	-	-	3	15,1	90 730	9	45,9	329 867
Маточина	1	400,0	1 220 000	-	-	-	1	1,5	6 800
Орехи	-	-	-	-	-	-	1	4,0	20 400
Праскови	-	-	-	8	24,8	152 578	13	40,8	214 276
Резене	-	-	-	-	-	-	1	72,9	95 000
Сливи	1	2,0	19 970	3	11,4	77 710	4	37,3	205 343
Салвия	-	-	-	1	33,3	96 600	-	-	-
Череша	3	3,7	27 220	11	43,0	165 664	12	40,7	207 994
Черници	-	-	-	-	-	-	1	2,0	14 000
Шипки	-	-	-	1	4,4	13 600	-	-	-
Ягоди	1	2,0	11 300	7	14,6	148 389	5	10,4	124 590
Ябълки	8	11,7	70 996	19	41,8	333 491	23	61,8	621 304
Закупуване на оранжерии	4		657 832	6		3 100 569	3		5 676 000
Общо:	37		8 012 282	123		15 502 416	119		14 510 886

Източник: ДФ "Земеделие"

По програма "Селскостопанска техника" през 2004 г. са сключени споразумения с 31 бр. доставчици на разнообразна селскостопанска техника. Подпомогнато е закупуването на 24 бр. зърнокомбайни, 96 бр. трактори, прикачен инвентар и друга специфична техника.

Таблица II.86.

Финансирани проекти по програма "Техника" през 2002 г., 2003 г. и 2004 г. по видове селскостопанска техника

видове техника	2002 г.			2003 г.			2004 г.		
	брой проекти	бр. машини	сума лв.	брой проекти	бр. машини	сума лв.	брой проекти	бр. машини	сума лв.
Трактори	9	9	368 195	145	176	6 032 751	74	96	3 631 664
Зърнокомбайн	18	18	4 115 021	32	37	3 641 503	24	24	2 158 346
Друга техника и инвентар	2		192 000	46		906 818	34		504 048
Общо:	29		4 675 216	223		10 581 072	132		6 294 058

Източник: ДФ "Земеделие"

Данни за финансираните проекти по инвестиционните програми на ДФ "Земеделие" по области през 2004 г. са представени в Таблица II.87.

Таблица II.87.

Разпределение на финансираните проекти по области

Области	Програма "Животновъдство"		Програма "Растениевъдство"		Програма "Техника"	
	брой проекти	Сума /хил.лв./	Брой проекти	Сума /хил.лв./	Брой проекти	Сума /хил.лв./
1. Благоевград	20	337	7	138	0	0
2. Бургас	8	158	5	402	4	100
3. Варна	6	102	3	135	10	329
4. Велико Търново	5	59	2	30	10	559
5. Видин	29	462	8	178	2	90
6. Враца	20	1 525	1	28	10	450
7. Габрово	3	63	0	0	1	50
8. Добрич	39	524	2	69	16	775
9. Кърджали	12	179	5	171	1	11
10. Кюстендил	1	19	2	40	0	0
11. Ловеч	10	134	3	69	2	37
12. Монтана	7	96	4	38	5	222

13. Пазарджик	4	54	4	134	0	0
14. Перник	5	96	1	30	4	100
15. Плевен	10	155	0	451	8	199
16. Пловдив	16	421	24	9 284	2	154
17. Разград	13	158	1	21	6	545
18. Русе	3	54	4	84	6	316
19. Силистра	5	46	4	46	14	597
20. Сливен	14	265	7	129	4	62
21. Смолян	12	228	1	8	0	0
22. София - град	2	57	0	0	0	0
23. София - област	9	167	0	0	2	43
24. Стара Загора	5	64	6	1 651	4	166
25. Търговище	9	147	6	137	5	140
26. Хасково	7	196	8	1 096	4	167
27. Шумен	14	239	8	116	11	1 092
28. Ямбол	10	222	3	26	1	90
Общо:	298	6 227	119	14 511	132	6 294

Източник: ДФ "Земеделие"

Разпределението на инвестиционните кредити според юридическия статус на земеделските производители, ползвали финансово подпомагане по програмите на Фонда е представено в Таблица II.88.

Таблица II.88.

Разпределение на бенефициентите по юридически статус

(брой)

Инвестиционна програма	Физически лица	Еднолични търговци	Юридически лица	Кооперации
Програма "Животновъдство"	275	6	17	0
Програма "Растениевъдство"	89	10	19	1
Програма "Техника"	34	28	45	25
Общо:	398	44	81	26

Източник: ДФ "Земеделие"

По програма "Животновъдство" и програма "Растениевъдство" от регионите, включени в Програма за развитие на земеделието в Родопите и Програма за развитие на земеделието в Северозападна България са кредитирани 126 земеделски производители. Разпределението по инвестиционни програми, направления и юридически статус на бенефициентите е дадено в Таблица II.89.

Таблица II.89.

Брой кредитирани проекти и усвоени средства по регионалните програми

Регионални програми	"Животновъдство"		"Растениевъдство"		Физ. лица	Юрид. лица	Кооперации
	Проекти /бр./	Предоставени кредити /х.лв/	Проекти /бр./	Предоставени кредити /х.лв/			
Програма за развитие на земеделието в Родопите	44	753	15	579	51	8	0
Програма за развитие на земеделието в Северозападна България	54	2 061	13	242	62	5	0
Общо:	98	2 814	28	821	113	13	0

Източник: ДФ “Земеделие”

През 2004 г. за рефинансиране на одобрени проекти по програма САПАРД са сключени договори за рефинансиране с 19 банкови институции: “България инвест” АД, “Евробанк” АД, “Инвестбанк” АД, “Общинска банка” АД, “Първа източна и международна банка” АД, “Първа инвестиционна банка” АД, “Росексимбанк” АД, “Тексимбанк” АД, “Хебросбанк” АД, “Централна кооперативна банка” АД, “Юнионбанк” АД, “Демирбанк” АД, “Токуда кредитексперс”, “Насърчителна банка” АД, “ОББ” АД, “Корпоративна търговска банка” АД, “Банка Пиреос” АД, “Райфайзен банк” АД и Банка “ДСК” ЕАД. Предоставени са 178 бр. кредити на стойност 98 683 хил. лв. при годишна лихва от 8,5 до 9%.

През първото шестмесечие на 2005 г. по инвестиционните програми на Фонда са финансирани/рефинансирани 205 бр. инвестиционни проекти на обща стойност 18 143 хил. лв., в т.ч.:

- по програма “Животновъдство” – 70 бр., на стойност 1 739 хил. лв.
- по програма “Растениевъдство” – 52 бр., на стойност 9 380 хил. лв.
- по програма “Селскостопанска техника” – 83 бр., на стойност 7 024 хил. лв.

Краткосрочни кредити

През 2004 г. отпуснатите краткосрочни кредити от ДФ “Земеделие” са в размер на 12 389 хил. лв.

Таблица II.90.

Усвоен кредитен ресурс по целевите финансови линии

№	Целева финансова линия	Кредит /хил. лв./
1.	ЦФЛ, вкл. кредит и субсидия за закупуване на сертифицирани семена от царевица, реколта 2004 г.	3 389
2.	ЦФЛ, вкл. кредит и субсидия за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на пшеница, реколта 2005 г.	9 000
	Общо:	12 389

Източник: ДФ “Земеделие”

Запазва се тенденцията на намаляване дела на краткосрочното кредитиране и засилване на безвъзмездното подпомагане, като размерът на кредитите спрямо общия ресурс намалява както следва:

- 2002 г. – 50% кредити;
- 2003 г. – 21% кредити;
- 2004 г. – 17% кредити

За първото шестмесечие на 2005 г. са отпуснати целеви краткосрочни кредити за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на царевица за зърно и слънчоглед в размер на 5 024 хил. лв. по 523 договора.

2.4.5. Държавни разходи за аграрния отрасъл

През 2004 г. от бюджета на Министерство на земеделието и горите са извършени разходи за финансиране на дейности в аграрния отрасъл, както следва:

- За поливно земеделие – 7 286 хил.лв.
- Ветеринарни дейности: - 5 743 хил.лв., в т.ч.: имунологична програма – 2 816 хил. лв.; мониторинг остатъчни количества – 65 хил.лв.; ваксини и диагностикуми 2 799 хил. лв.; принудително убити животни – 24 хил.лв.; принудително унищожени пчели 28 хил. лв.; покупка на млади разплодни животни – 11 хил. лв.

- Поддържане екологичното равновесие в дивеча и международни прояви на сектор „Горско стопанство” – 1 116 хил. лв.
- Земеразделяне, преработка на планове за земеразделяне – 1 319 хил. лв.
- Поддържане на планове по земеразделяне – 553 хил. лв.
- За ликвидиране на последици от стихийни бедствия и производствени аварии – 754 хил. лв.
- Борба с марокански и италиански скакалци – 258 хил. лв.
- Унищожаване на залежали пестициди -183 хил. лв.
- За подпомагане на съхранението на ценни породи животни (аборигенни стада) в Държавно предприятие „Кабиюк” – 466 хил. лв.
- Издаване на бюлетин за агропазарна информация чрез САПИ ООД – 202 хил. лв.
- За борба с карантинни вредители по картофите – 136 хил. лв.
- По програма за зарибяване, възстановяване и поддържане на рибните популации – 81 хил. лв.
- За отбранително-мобилизационна подготовка – 67 хил. лв.
- Международен панаир „Агра-2004” – 61 хил. лв.
- Проект “Планинско животновъдство и земеделие” – 60 хил. лв.
- В сферата на професионалното образование за физическо възпитание и спорт – 46 хил. лв.
- За проект по комуникационната стратегия за присъединяване на Р. България към ЕС – 17 хил. лв.

2.5. Данъци и такси

Данъци

Данъчното облагане и данъчните облекчения на земеделските производители, залегнали в Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за облагане доходите на физическите лица, Закона за данъка върху добавената стойност и Закона за местните данъци и такси, са подробно упоменати в Аграрен доклад 2003 г. През 2004 г. няма промени в данъчното законодателство, касаещо земеделските производители.

Такси, събрани в системата на земеделието

Общият размер на приходите в бюджета на МЗГ от държавни такси (99 713 хил.лв.) и тарифни услуги (88 258 хил.лв.) през 2004 г. възлиза на 187 971 хил.лв. Те са реализирани от следните структури:

- Национална ветеринарно-медицинска служба – държавни такси – 41 847 хил. лв. и приходи от услуги – 52 хил. лв.;
- Национална служба за растителна защита, карантина и агрохимия – 11 512 хил. лв.;
- Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури – 1 935 хил. лв.;
- Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството – 1 603 хил. лв. приходи от услуги;
- Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол – държавни такси - 446 хил.лв. и услуги – 1 589 хил. лв.;
- Национална служба по зърното – 2 575 хил.лв. и услуги – 114 хил. лв.
- Такси за изпитване и контрол на земеделска и горска техника и резервни части – 761 хил. лв.;
- Държавни такси на МЗГ – 7 601 хил.лв. и услуги – 3 376 хил. лв.;
- Професионални учебни заведения – 73 хил. лв.